

Innst. S. nr. 267

(2002-2003)

Innstilling til Stortinget frå finanskomiteen

Dokument nr. 8:106 (2002-2003)

Innstilling frå finanskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Siv Jensen, Per Sandberg, Per Erik Monsen og Gjermund Hagesæter om at deler av selskapsskatten skal tilfalle kommunene der selskapene er etablert

Til Stortinget

SAMANDRAG

Forslagsstillerne fremmer forslag om at selskapsskatten skal tilfalle de kommunene der den enkelte bedrift er etablert. Forslagsstillerne konstaterer at vedtaket som ble gjort i 1998, om at selskapsskatten i sin helhet skal tilfalle staten, har gitt mange uheldige konsekvenser både for de kommunene som tidligere hadde inntekter fra selskapsskatt, og for næringslivet som nå kan oppleve at kommunene i mindre grad legger til rette for nyetableringer av bedrifter. Dette er en utvikling som kan medføre færre nyetableringer, mindre verdiskapning og større arbeidsledighet enn situasjonen kunne ha vært dersom kommunene hadde hatt et økonomisk incitament for å legge til rette for næringslivsutvikling. Forslagsstillerne ønsker et system der deler av selskapsskatten blir beholdt av de kommuner der bedriftene er etablert og verdiskapningen skjer.

Et levende næringsliv er en viktig forutsetning for stabilitet og trygghet. Spesielt gjelder dette mange kommuner i distrikts-Norge. Noen kommuner har valgt å føre en aktiv næringspolitikk for på den måten å tiltrekke seg bedrifter som igjen kan være med på å skape ny og fortsatt vekst i kommunene. For kommunene har det vært viktig å skaffe sine innbyggere gode og trygge arbeidsplasser som igjen ville gjøre det attraktivt å bosette seg i kommunen. I tillegg har det vært et incitament for kommunene å tiltrekke seg solide bedrifter for på den måten å få inntekter til kommunen ved selskapsskatt. Ordningen med selskaps-

skatt til kommunene bidro også til at kommunene fikk tilbake en del av kostnadene som de hadde ved å tilrettelegge for bedrifter og næringsutvikling. Kostnader til utarbeidelse av reguleringsplaner, grunnlagsinvesteringer som vei, vann og kloakk, samt til opparbeidelse av tomtearealer har kommunene fått dekket gjennom ordningen med selskapsskatt.

Næringslivet er avhengig av kommuner som er opptatt av å legge til rette næringsområder, og som yter en god kommunal service overfor bedriftene. Ved at selskapsskatten ble overført til staten, mistet kommunene et økonomisk incitament for å bidra til dette. Ved god kommunal tilrettelegging overfor næringslivet kan antallet bedrifter og arbeidsplasser økes til glede for alle, og bidra til økt vekst. Ved at selskapsskatten gikk til kommunene, oppnådde man at det ble konkurranse mellom kommunene for å tiltrekke seg bedrifter. Nå når kommunene har mistet selskapsskatten, har denne konkurransen mellom kommunene blitt redusert. Denne utviklingen har åpenbart vært negativ for næringslivet.

Tidligere regler for selskapsbeskatning medførte at selskapet ble beskattet i den kommunen der hovedkontoret var etablert, og ikke i de kommuner der selskapet hadde avdelinger når disse ikke var organisert som selvstendige aksjeselskaper. En konsekvens av dette var at selskapsskatten i mange tilfeller tilfalt den kommunen der bedriften hadde færrest ansatte. Forslagsstillerne mener at det vil være langt mer treffsikkert å etablere et system der deler av selskapsskatten blir værende i de kommuner der bedriftene er etablert og verdiskapningen skjer. Dette vil gi kommuner som legger til rette for verdiskapning og arbeidsplasser et økonomisk incitament uavhengig av i hvilken kommune hovedkontoret er etablert.

Omleggingen av selskapsskatten har hatt flere lite heldige konsekvenser som har ført til store ulemper både for kommunene og for bedriftene.

Som kjent har arbeidsledigheten økt sterkt den siste tiden, prognosene fremover gir heller ikke spesielt stor

grunn til optimisme. Økonomien blir stadig mer global, dette kan gi som utslag at en norsk bedrift som vurderer å ekspandere, ikke bare vurderer etablering i norske kommuner, men også vurderer etablering i utlandet. Dersom norske kommuner ikke legger forholdene til rette for ekspansjon og nyetableringer, kan dette derfor medføre at norske arbeidsplasser går tapt.

Dersom deler av selskapsskatten blir beholdt av kommunene, er det viktig at dette gir et reelt økonomisk incitament for kommunene. Rammeoverføringene fra staten bør derfor ikke fullt ut korrigeres for inntektene fra selskapsskatten.

Omlegging av selskapsskatten, slik at kommunene får beholde deler av denne, vil være et positivt bidrag til økt sysselsetting og verdiskapning i Norge.

Etter forslagsstillerne sin vurdering, er det på høy tid at Stortinget nå gjør om sitt vedtak om at selskapsskatten i sin helhet skal tilfalle staten. Omlegging bør skje snarest, slik at kommunene får beholde sin del av selskapsskatten fra og med budsjettåret 2004.

For at en slik omlegging skal gi et økonomisk incitament for den enkelte kommune, er det en forutsetning at kommunene får beholde deler av de ekstra inntektene selskapsskatten gir uten at rammeoverføringene fra staten blir redusert tilsvarende.

På denne bakgrunn fremmes følgende forslag:

- "1. Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige lovendringsforslag slik at deler av selskapsskatten tilfaller de kommunene der selskapene er etablert.
2. Stortinget ber Regjeringen om at lovendringsforslagene blir lagt fram i forbindelse med statsbudsjettet 2004, slik at kommunene får beholde deler av selskapsskatten fra og med 1. januar 2004."

MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Ranveig Frøiland, Svein Roald Hansen, Tore Nordtun, Torstein Rudihagen og Hill-Marta Solberg, frå Høgre, Svein

Flåtten, Torbjørn Hansen, Heidi Larssen og Jan Tore Sanner, frå Framstegspartiet, Gjermund Hagesæter, leiaren Siv Jensen og Per Erik Monsen, frå Sosialistisk Venstreparti, Øystein Djupedal, Audun Bjørlo Lysbakken og Heidi Grande Røys, frå Kristeleg Folkeparti, Ingebrigt S. Sørfohn og Bjørg Tørresdal, frå Senterpartiet, Arne Braut, frå Venstre, May Britt Vihovde, og frå Kystpartiet, Steinar Bastesen, viser til at dokumentet er oversendt til finansminister Per-Kristian Foss til uttale. Svaret frå finansministeren 23. mai 2003 følgjer som vedlegg til denne innstillinga.

Komiteen viser til omtale og merknader til kapittel 14 i St.prp. nr. 66 (2002-2003) Om lokaldemokrati, velferd og økonomi i kommunesektoren 2004 (kommuneproposisjonen), jf. Innst. S. nr. 259 kapittel 13 kva gjeld tilføring av ein del av selskapsskatten til kommunane.

Komiteen viser til dokumentet og det som står ovanfor, og gjer følgjande framlegg:

"Dokument nr. 8:106 (2002-2003) - forslag fra stortingsrepresentantene Siv Jensen, Per Erik Monsen og Gjermund Hagesæter om at deler av selskapsskatten skal tilfalle kommunene der selskapene er etablert - vert å leggje ved protokollen."

TILRÅDING FRÅ KOMITEEN

Komiteen viser til dokumentet og det som står ovanfor og rår Stortinget til å gjere følgjande

v e d t a k :

Dokument nr. 8:106 (2002-2003) - forslag fra stortingsrepresentantene Siv Jensen, Per Sandberg, Per Erik Monsen og Gjermund Hagesæter om at deler av selskapsskatten skal tilfalle kommunene der selskapene er etablert - vert å leggje ved protokollen.

Oslo, i finanskomiteen, den 11. juni 2003

Siv Jensen
leiar

Heidi Grande Røys
ordførar

Vedlegg

Brev frå Finansdepartementet v/statsråden til finanskomiteen, dagsett 23. mai 2003

Handsaming i finanskomiteen av Dokument nr. 8:106 (2002-2003) frå stortingsrepresentantane Siv Jensen, Per Sandberg, Per Erik Monsen og Gjermund Hagesæter om at delar av selskapsskatten skal tilfalle kommunane der selskapa er etablerte

Det blir vist til brev frå finanskomiteen av 13. mai 2003 om handsaminga i komiteen av Dokument nr. 8:106 (2002-2003) frå stortingsrepresentantane Siv Jensen, Per Sandberg, Per Erik Monsen og Gjermund Hagesæter. Det blir i brevet gitt høve til å komme med innspel til finanskomiteens handsaming av saka.

Stortingsrepresentantane Siv Jensen, Per Sandberg, Per Erik Monsen og Gjermund Hagesæter fremmar følgjande forslag i Dokument nr. 8:106 (2002-2003):

1. Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige lovendringsforslag slik at deler av selskapsskatten tilfaller de kommunene der selskapene er etablert.
2. Stortinget ber Regjeringen om at lovendringsforslagene blir lagt fram i forbindelse med statsbudsjettet 2004, slik at kommunene får beholde deler av selskapsskatten fra og med 1. januar 2004."

I Kommuneproposisjonen for 2004, som blei lagt fram 15. mai, varsla Regjeringa at den har som siktemål å tilbakeføre ein del av selskapsskatten til kommunane, for å styrkje dei incentiva kommunane har til å utvikle næringslivet og til å sikre næringsetablering. Dette er ein oppfølging av Sem-erklæringa, der det står:

"Samarbeidsregjeringen vil: (...) sikre at kommunene har incitament for å legge til rette for næringsutvikling lokalt. En andel av selskapsskatten må derfor igjen tilfalle kommunene. Det må utarbeides fordelingskriterier som gir en mer rettferdig fordeling av selskapsskatten enn den tidligere ordning."

Selskapsskatten blei gjort om til ein rein statsskatt i kommuneopplegget for 1999. Etter at reforma blei vedteken av Stortinget i samband med statsbudsjettet for 1999, har skatten for dei etterskottspliktige tilfalle staten. Kommunesektoren blei kompensert for bortfallet av selskapsskatten i form av auka skatt frå personlege skattyttarar med om lag 6 mrd. kroner i 1999.

Som omtalt i Kommuneproposisjonen, har ei eige arbeidsgruppe, med deltaking frå Kommunal- og regionaldepartementet, Finansdepartementet og Skattedirektoratet, greidd ut nokre moglege modellar for å tilføre kommunane inntekter frå utvikling av næringsverksemd. Systemet som inntil 1999 blei nytta for å fordele ein del av selskapsskatten mellom kommunane, var svært arbeidskrevjande og tungvint, både for selskapa og likningskontora. Regjeringa er såleis einige med forslagsstillarane i at ein føresetnad for å føre delar av selskapsskatten tilbake til kommunane, er at fordelinga må skje etter andre metodar og kriterium enn dei som blei nytta inntil 1999.

Arbeidsgruppa har gjort framlegg om at ein del av skatten frå selskapa kan tilførast kommunane basert på data for den geografiske fordelinga av sysselsetjinga til det enkelte føretak. Skatten for kvart føretak blir fordelt mellom kommunane avhengig av kor arbeidsplassane i føretaket er lokalisert, basert på ein kopling mellom data for skatt og sysselsetjing. Dette kriteriet vil stimulere til å leggje til rette for utvikling av lønnsame arbeidsplassar lokalt.

Tilføring av ein del av inntekta frå selskapsskatten til kommunane kan skje på ulike måtar. Arbeidsgruppa skisserer to moglege modellar, skattesimuleringsmodellen og skattefondsmoellen. I skattesimuleringsmodellen blir midlane formelt og teknisk tilførte kommunane med ei tidsforseinking som overføringar via statsbudsjettet. Fordelinga blir varsla i Kommuneproposisjonen, og midlane blir tilførde neste budsjettår saman med terminar for rammetilskott og inntektsutjamning. I skattefondsmoellen blir det opprette eit kommunalt næringskattfond som representerer kommunane samla som ein ny, felles skattekreditor. Fondet blir tatt inn i skattelovgjevinga med ein eigen skattøyre av overskottsskatten, mot at statsskatten blir redusert tilsvarende. Modellen inneber at skatteinntektene til fondet blir ståande inntil likninga ligg føre. Oppgjer av inneståande skjer etter at Skattedirektoratet har berekna og kvalitetssikra fordelinga mellom kommunar ut frå koplinga mellom data for skatt og sysselsetjing. Fylkeskommunane blir ikkje omfatta av reforma.

Ei tilføring av ein del av selskapsskatten til kommunane vil ikkje komme i tillegg til kommunane sine andre inntekter. Då den kommunale selskapsskatten blei avvika frå 1999, blei kommunane kompenserte gjennom auka personskattar. Dersom ein gjeninnfører ein form for kommunal selskapsskatt, må ein i tråd med dette redusere andre kommunale inntekter tilsvarende. I sine berekningar av fordelings- og incentivverknadene la arbeidsgruppa til grunn at dei kommunale skattøyrane for personlege skattyttarar på landsbasis blir reduserte med eit beløp tilsvarende kommunanes proveny frå selskapsskatten for 1998, det vil seie om lag 6 milliardar kroner. Dette tilsvarer vel 15 prosent av skatten.

Incentiva til å utvikle næringslivet er knytte til kor stor del av ei auke i dei lokale skatteinntektene ein kommune vil sittje igjen med etter skatteutjamning, dersom talet på arbeidsplassar i kommunen aukar. Dei avheng ikkje av kor store inntekter kommunen har samla sett. Ein kan derfor handsame spørsmålet om tilbakeføring av selskapsskatt uavhengig av spørsmålet om kor store inntekter kommunane skal ha.

Utrekningane til arbeidsgruppa synte at ei tilbakeføring av ein del av kommunal selskapsskatt i utgangspunktet vil gi store omfordelingsverknader og større inntektsforskjellar mellom kommunane. Nærare 40 prosent av dei samla etterskottskattene vil tilfalle Oslo

og Bærum. Dei langt fleste kommunane vil få et varig lågare inntektsnivå som følge av ein omlegging. Omfordelingsverknadene kan dempast dersom ein lar kommunane sine inntekter frå overskottsskatten inngå i systemet for skatteutjamning, slik det var før kommunal selskapsskatt blei avvikla frå 1999. Dette inneber samstundes at incentivverknadene av ordninga blir små, fordi mange kommunar berre vil behalde 10 prosent av ein auke i skatteinntektene med dagens utjamningssystem.

For å styrke incentiva til næringsutvikling ved ei tilbakeføring av ein del av selskapsskatten til kommunane, kan det samtidig leggjast om til symmetrisk utjamning av skatteinntekter. Symmetrisk utjamning inneber at kompensasjonsgraden blir sett lik trekkgraden i utjamninga, for eksempel til 50 prosent, jf. omtale i Kommuneproposisjonen for 2002. Alle kommunar med skatteinntekter under landsgjennomsnittet blir omfatta av kompensasjonsordninga, medan alle kom-

munar over landsgjennomsnittet blir omfatta av trekkordninga. Opplegget kan kombinerast med ein ekstra kompensasjon av kommunar med låge skatteinntekter etter mønster av ordninga i Danmark. Ein omlegging av utjamningssystemet i denne retninga vil moderere Omfordelingsverknadene ved tilbakeføring av selskapsskatten, samtidig som incentivgraden aukar.

Som Regjeringa varsla i Kommuneproposisjonen for 2004, vil Kommunal- og regionaldepartementet og Finansdepartementet i eit eige høringsnotat komme med forslag til modellar for å tilføre kommunane ein del av inntekta frå selskapsskatten og forslag til omlegging av inntektsutjamningsordninga. I høringsnotatet vil det bli gitt ein breid omtale av modellane for tilbakeføring av selskapsskatt og for omlegging av inntektsutjamninga. Regjeringa vil i lys av høringsmerknadene komme tilbake med eit endeleg forslag i Kommuneproposisjonen for 2005. Målet er å gjennomføre endringa frå 2005.